Alle foto: Bjørn Olav Hammerstad

BOK

Anmeldt

Helge Alvin Rosfjord:

Mitt liv med Gustava

Gabriel Kirsebom Kielland – kirkebygger, oppviglerprest, misjonspioner, lærer, bonde

Rosfjord forlag 2023, ib.; 218 sider

manhengar ei sterk kraft, noko som av og til førte til at han fekk motstandarar. Rosfjord skjuler ikkje noko av dette.

Til slutt i boka litt om juletradisjonar, og ein ekstra godbit om det forfattaren kallar Gabriel si ulovlege reise til Sveits!

Gabriel sitt liv vart ikkje særleg langt, frå 1796-1854. Gustava fekk om lag tretti fleire år, frå 1800-1889.

Takk til Herren for det desse to fekk utføra og setja i gang!

Og takk til forfattaren for at du har delt dette med oss andre!

STUTTHOF: Den tidligere konsentrasjonsleiren ligger i Sztutowo i Polen. Foto: Czarek Sokolowski / AP / NTB

Sterke glimt fra fangenskapet i Stutthof

STERKT NEI: Rolv Bjelland sin far – Einar Bjelland (1912-2000) – var en av mange norske politikonstabler som ikke gikk i allianse med nazi-okkupantene.

Paul Odland
redaksjonen@dagen.no

BOK

Anmeldt

Rolv Bjelland:

Fars nei

Historien om en av de 271 norske politifanger i konsentrasjonsleiren Stutthof

Slekt & Slikt 2023, ib.; 124 sider

Vi har vel alle litt for lett for å dra alle under en kam og tenke at norsk politi var jo i ledtog med nazistene, ikke minst da arrestasjonene og deportasjonene av jøder foregikk senhøstes 1942. Men så entydig er bildet ikke.

Eksakt hvor mange politi som reserverte seg overfor nazistene, finnes det vel ikke noe tall på. Men i alle fall var det 271 av dem som ble arrestert og deportert, til konsentrasjonsleiren Stutthof. Einar Bjelland var en av dem. Nazistene sendte dem ikke dit for å ta livet av dem, men fordi de håpet at de skulle klare å omskolere dem slik at de ble lydige tjenere for nazistene sine visjoner. Det klarte de ikke. De prøvde med både lokkemidler og trusler. Men de norske politiene stod fast.

Boken er tankevekkende å lese ikke minst fordi den gir oss lesere mange glimt av fangenskapets ettervirkninger hos faren. Selv om faren fikk et etter måten langt liv (88 år), ble det mange tunge år etter frigjøringen. Å snakke om pinslene og alt det forferdelige de hadde erfart og sett på nært hold, var mer enn krevende. Faren slet med det, kona hans, og barna, hver på sin måte. Og de var ikke alene. Senskader hos dem som har opplevd krig og forferdelser, er et tema vi nå har veldig mye mer fokus på enn før.

Einar skrev brev hjem til familien, og han fikk også brev og pakker tilsendt. Dette materialet ble tatt vare på, og er med og danner grunnlaget for at sønnen har kunne skrive denne boken. Naturligvis har han også brukt kilder etter noen av medfangene. Oppholdet i Stutthof er omtalt i flere sammenhenger. Noen har pekt på at i andre leirer var forholdene verre enn i Stutthof. Det kan man nok si på en måte, blant annet fordi leirledelsen lenge hadde et mål om å omskolere dem, og derfor ikke utsatte dem for prøvelser som gjorde at de gikk til grunne. På den andre siden har disse 271 også vært øyenvitner til drap og myrderier av både jøder og andre som savner sidestykke i bestialitet.

Foto: Bokomslag

Innledningsvis er det et kort kapittel om farens liv fram til han ble arrestert, og til slutt et tilsvarende om livet etter fredsslutningen. Boken er også utsyrt med navneliste over alle de 271 fangene i Stutthof. Og det er faksimile av noen av brevene.

Etter 1945 fikk Einar Bjelland nye jobber innen politiet. Men det ble også svært krevende, ikke minst fordi det også var en del politi som hadde vært medlem av Nasjonal Samling (NS) som etter hvert fikk jobbene tilbake. Einar Bjelland sa derfor opp jobben i politiet i 1949, og fra da av hadde han litt ulike typer jobber.

Det er også en del fotos og ikke minst tegninger i boken. En av de sterkest talende er fra tiden omkring jul. Da var det satt opp et stort juletre, og rett ved siden av var galgen. Tegningen av Anker Hafstad viser både juletreet og galgen der det henger to døde menn.